

Полтавська державна аграрна академія

Матеріали

**51-ї науково-методичної конференції
викладачів і аспірантів**

**«Вища освіта: проблеми і шляхи забезпечення якості у
контексті сучасних трансформацій»**

**26-27 лютого 2020 року
м. Полтава**

УДК 378.147

М 34

Редакційна колегія:

Шульга Л. В., начальник навчального відділу, професор кафедри маркетингу,

к.е.н., доцент

Колесніченко І. А., методист II категорії навчального відділу

Ткаченко Д. Р., секретар навчального відділу

Ком'ютерний набір – автори тез

Комп'ютерна верстка – **Ткаченко Д. Р.**

Відповідальність за правильність наведених статистичних даних, фактів та посилань на інформаційні джерела несуть автори тез

Матеріали 51-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів «Вища освіта: проблеми і шляхи забезпечення якості у контексті сучасних трансформацій».– Полтава: РВВ ПДАА, 2020. – 186 с.

МОТИВАЦІЯ ДО НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Ільченко А.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін*

Проблема удосконалення і підвищення якості вищої освіти, що полягає в створенні комплексу елементів і характеристик освітнього процесу для підготовки висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на сучасному ринку праці, нині не втрачає своєї актуальності. Тому, важливими завданнями сучасного закладу вищої освіти залишаються: надання високого рівня професійних знань і умінь, формування загальних і фахових компетентностей, професійної свідомості, розвиток розумових і фізичних здібностей, виховання моральних якостей особистості, здатної до свідомого суспільного вибору, розв'язання професійних і життєвих завдань, самовдосконалення, самореалізації тощо.

Науковці і практики визначили основні шляхи реалізації поставлених завдань, а саме: створення інноваційного освітнього середовища, формування контингенту здобувачів вищої освіти, кадрове забезпечення освітнього процесу, підбір засобів, методів, методик, технологій викладання відповідно до цілей і задач навчання, удосконалення механізму оцінювання та діагностики навчальних досягнень, посилення практичної складової навчання, залучення роботодавців для формування освітньо-професійних програм спеціальностей, соціально-гуманітарна спрямованість навчально-виховного процесу. Та визначальним чинником якісної освіти є суб'єктивна позиція особистості, пов'язана з високою мотивацією до навчання.

Визначення ролі мотивації в пізнавальній діяльності особистості, дослідження особливостей позитивної мотивації до навчання у здобувачів вищої освіти, створення слушних умов для її формування висвітлені в працях: С. Бобровицької, Н. Бордовської, Н. Волкова, О. Дусавицького, А. Ільченко, А. Маркової, А. Мечнікова, Г. Мухіної, В. Полянської, Л. Помиткіної, О. Попадич, В. Старости, інших.

В Українському педагогічному словнику С. Гончаренка термін «мотивація» визначається як «система мотивів або стимулів, яка спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки» [2, с.217]. Формування мотивації,

зазначає Л. Буданова, – це виховання в людини ідеалів, побудова системи цінностей, принципів, пріоритетів, визначених суспільством, які у поєднанні з активністю, визначають взаємозв'язок між усвідомленими та реально діючими мотивами [1].

Слід зауважити, що одна й та ж сама діяльність може здійснюватися з різних мотивів. Так, науковець А. Маркова поділяє мотиви навчальної діяльності на:

1) пізнавальні: широкі пізнавальні, зорієнтовані на оволодіння новими знаннями; навчально-пізнавальні, зорієнтовані на засвоєння способів, прийомів самостійного оволодіння знаннями; мотиви самоосвіти, зорієнтовані на набуття додаткових знань для подальшого самовдосконалення;

2) соціальні: широкі соціальні (обов'язок і відповідальність перед суспільством), вузькі соціальні (самоствердження в суспільстві), мотиви соціальної співпраці, зорієнтовані на способи взаємодії з іншими людьми [5].

Інші науковці визначають такі групи мотивів: особистісні, соціальні, спонукальні, пізнавальні, професійно-ціннісні, меркантильні, естетичні, комунікативні, статусно-позиційні, традиційно-історичні, утилітарно-пізнавальні, усвідомлені, неусвідомлені, інші.

Для дослідження пріоритетних мотивів навчальної мотивації у здобувачів вищої освіти першого року навчання у 2019 р. в Полтавській державній аграрній академії було організовано та проведено психолого-педагогічне дослідження «Мотивація як невід'ємна складова формування професійних компетентностей». Для аналізу мотивів навчально-пізнавальної діяльності були використані методи: бесіда, анкетування. Вибірку для дослідження склали 82 здобувачі вищої освіти першого року навчання спеціальностей: 208 Агроінженерія, 201 Агрономія, 071 Облік і оподаткування, 035 Філологія, 052 Політологія. Проведене дослідження показало недостатній рівень позитивної мотивації до навчання, низьку сформованість професійного і пізнавального мотивів здобувачів вищої освіти першого курсу [3].

Формуючи навчальну мотивацію у здобувачів вищої освіти, В. Ключко радить звертати особливу увагу на формування позитивних мотивів, а саме: пізнавального (мотиву набуття знань), професійного, мотиву досягнення успіху [4]. За О. Дусавицьким, головним мотивом освітньої діяльності має виступати навчально-пізнавальний інтерес, який відображає діяльну природу, пізнавальну природу індивіда й сприяє самоствердженню у системі соціальних відносин.

Основними способами розвитку пізнавальних мотивів можуть бути методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, а саме:

1) методи формування пізнавальних інтересів (метод забезпечення успіху в навчанні, метод пізнавальної, ділової гри, метод створення цікавих ситуацій, метод створення ситуації інтересу до навчання, метод створення ситуації новизни навчального матеріалу, проблемний метод, метод використання життєвого досвіду тощо);

2) методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності до навчання (роз'яснення мети вивчення предмета; висування вимог; заохочення; оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження).

Отже, висока мотивація до навчання є основним чинником успішної навчально-пізнавальної діяльності особистості. Позитивна навчальна мотивація дає можливість підвищити рівень зацікавленості здобувачів вищої освіти до навчального процесу, їх науковий, творчий потенціал, що веде за собою підвищення загального рівня вищої освіти.

Важливим завданням викладачів вищої школи залишається не лише передавання знань і досвіду, а й мотивування студентів до систематичного якісного вивчення навчального матеріалу, ефективного вибору і засвоєння корисних знань, використовуючи позитивне мислення, ситуації успіху, надання свободи вибору, впроваджуючи інноваційні технології навчання, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності [3].

Дослідження мотиваційної складової професійної підготовки здобувачів вищої освіти як основного чинника підвищення якості освіти потребує більш детального вивчення. Подальші дослідження передбачаються у напрямі вивчення та впровадження шляхів підвищення рівня позитивної мотивації до навчання здобувачів вищої освіти в умовах вищої школи.

Список використаних джерел:

1. Буданова Л. Мотивація – ключ до пізнання : [методичний посібник]. Шевченкове, 2011. 23 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 374 с.
3. Ільченко А.М., Вовк М.О. Стан сформованості мотивації до навчання у здобувачів вищої освіти // Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії». Спеціальний тематичний випуск «Міжнародні челпанівські психолого-педагогічні читання». №2. Кн. 2. Том I (24). К. : Гнозис, 2019. С.219-226.

4. Клочко В.І., Коломієць А.А. Формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів технічних спеціальностей : [монографія]. Вінниця : ВНТУ, 2012. 188 с.
5. Маркова А. Формирование мотивации учения в школьном возрасте: [пособие для учителя]. М. : Просвещение, 1983. 96 с.